

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.

0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref / Saksbehandler
15/6282-4 X30 &13
Siri Bøgh / tlf. 23 06 43 18

Dato:
24.11.2015

HØRING - KRAV OM POLITIATTESTER FOR PERSONELL I DEN KOMMUNALE HELSE OG OMSORGSTJENESTEN

Fagforbundet merker seg at det foreliggende forslaget innebærer en sterk utvidelse av tjenesteområder der det stilles krav om politiattest, og at politiattesten skal være uttømmende for forhold som omfatter seksuelle overgrep, drap, grov vold og ran samt narkotikaovertridelser. Videre foreslås det at attesten også utvides slik at verserende saker der saken ikke er rettskraftig avgjort, skal anmerkes på politiattesten (utvidet attest).

Fagforbundet mener hensyn til personvern og resosialisering bør veie tungt. Fagforbundets var skeptisk da det i 2007 ble foreslått å utvide barnomsorgsattest samt politiattest for arbeid med utviklingshemmede til å omfatte flere forhold enn seksuelle overgrep. Fagforbundet er skeptisk til at krav til politiattest for helsepersonell stadig øker i omfang.

Personell som har merknader på politiattesten for overtridelse av straffelovens bestemmelser om seksuelle overgrep, har pr. i dag yrkesforbud i forhold til arbeid med barn eller personer med utviklingshemming. Når det gjelder personell som har andre overtridelser som kommer fram på attesten, (for eksempel narkotikadom), er det opp til arbeidsgiver å vurdere om vedkommende kan arbeide med barn eller med utviklingshemmede i den aktuelle stillingen.

Mange sårbare grupper mottar kommunale helse- og omsorgstjenester. Gode prosedyrer ved tilsettingssaker og tett oppfølging av nyansatte er derfor avgjørende for å hindre overgrep. Forebygging av overgrep m.v. er en viktig del av internkontroll og kvalitetssikring. Arbeidet for å sikre kvaliteten i tjenesteutøvelsen, og etablere tillitt mellom pasienter /pårørende og ansatte er svært viktig. Fagforbundet mener imidlertid at en utvider krav til politiattest ikke er veien å gå.

Forslaget vil i større grad enn dagens ordning, hindre resosialisering etter endt soning. Dessuten: kun et fåtall lovovertridelser anmeldes, påtales og straffes. En politiattest fanger heller ikke opp overtridelser utenfor landets grenser. Krav om politiattest kan dermed skape falsk trygghet. Når lovovertridelser begått utenfor Norge ikke kan kreves, og i mange tilfeller heller ikke er mulig å framskaffe, er dette, etter vårt syn, et yrrerligere

forhold som taler for økt vekt på kvalitetssikring og internkontroll, i stedet for utvidelse av krav til politiattester.

Spørsmålet er også om det foreliggende forslaget om krav til politiattest vil bli svært ressurskrevende å gjennomføre; og om disse ressursene kunne vært anvendt bedre til andre kvalitetssikkerhetstiltak. Med mulig unntak for lovbrudd knyttet til seksuelle overgrep, er Fagforbundet svært skeptisk til de foreslåtte utvidelsene i krav om politiattest. Hvis det allikevel åpnes for slik utvidelse, mener Fagforbundet at attesten må være tidsbegrenset når det gjelder forhold utover seksuelle overgrep.

Departementet løfter selv fram at krav om politiattest er et inngrep etter EMK (den europeiske menneskerettighets - konvensjonen) artikkel 8 om *privatlivets fred*. Det skal derfor tungtveiende grunner til, før en bør ta slike virkemidler i bruk. Fagforbundet merker seg at også forhold som ikke er gjort rettskraftig, allikevel skal anmerkes på en slik politiattest. Dette er et inngrep i rettssikkerheten til den enkelte. I ytterste konsekvens kan det innebære at en uskyldig person får yrkesforbud for arbeid med barn eller med utviklingshemmede.

Fagforbundet merker seg ellers at departementet i sitt høringsnotat påpeker at et krav om politiattest, i tillegg til å være lovhjemlet og nødvendig i et demokratisk samfunn, også ”*må være begrunnet i hensynet til den nasjonale sikkerhet, offentlig trygghet, eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.*”

Fagforbundet vil i den forbindelse bemerke at mye tyder på at økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet er problemområder i vekst blant private tjenestetilbydere som utfører oppdrag for det offentlige, også innen helse og omsorg. Flere av de ovenfor nevnte hensyn kan tale for at tilbydere som tidligere er straffet for økonomisk kriminalitet eller arbeidslivskriminalitet, bør utelukkes fra adgangen til å utføre offentlige oppdrag.

Kommentar til departementets spørsmål om det skal være **obligatorisk for kommunene** å innhente politiattest etter det nye forslaget, eller om kommunene skal ha frihet til selv å bestemme dette: Selv om beskyttelsesbehovet er likt for alle uansett kommune, er forholdene mer oversiktlig i noen kommuner, enn i andre. Det kan være gode grunner til å overlate vurderingen til den enkelte kommune, hvis forslag om utvidelse av krav til politiattest blir vedtatt.

Kommentar til **4.7.2 Særlig om forholdet til universitets- og høyskoleloven**

Fagforbundet mener det må være lik praksis for informasjon om og hjemmel for innhenting av politiattest for alle studenter og elever som har praksisperioder i kommunal helse- og omsorgstjenester. Slik situasjonen er i dag, står det for eksempel ikke noe om framlegging av politiattest i fagskoleloven. Fagskolene opplever at hjemmelsgrunnlaget har vært uklart når studenter som skal ut i praksis og må framlegge attest.

Konklusjon

Fagforbundet har tidligere vært skeptisk til at barneomsorgsattesten og politiattest for arbeid med psykisk utviklingshemmede ble foreslått utvidet til også å gjelde andre forhold enn seksuelle overgrep.

På bakgrunn av argumentene ovenfor, støtter ikke Fagforbundet forslag om å innføre krav til framlegging av politiattest for alt personell i kommunal helse- og omsorgstjeneste. Det er, etter Fagforbundets oppfatning, ikke godgjort at fordelene vil være så klare at et slikt inngripende forslag lar seg forsvare. Forslaget svekker alle ansattes menneskerettigheter, da det griper inn i privatlivets fred. Men ikke minst; det svekker enkelte lovovertrедeres mulighet til å re - sosialiseres i samfunnet etter endt soning. Dette forsterkes ved at politiattesten skal være uttømmende når det gjelder mange av overtredelsene, og at forhold som ikke er gjort rettskraftig, også skal inkluderes i politiattesten.

Fagforbundet mener en heller bør satses mer på andre internkontroll- og kvalitetssikringstiltak som forebygger overgrep og vold, og fremmer god kvalitet og trygghet i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Hvis forslaget går igjennom, støtter Fagforbundet at det ikke blir gjort obligatorisk for kommunene å innhente attestene, men at dette vurderes lokalt i hver kommune.

Med hilsen
FAGFORBUNDET